

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK V

DUNAJ, V SREDO, 19. VII. 1950

ŠTEV. 52 (325)

Indija predlaga posredovanje v korejskem sporu

Najnovjši dogodek zadnjega tedna v zvezi z vojno v Koreji je brez dvoma indijski predlog za posredovanje, ki ga je indijska vlada preko svojih zastopnikov v Moskvi in v Washingtonu predložila generalisimu Stalinu in zunanjemu ministru Achesonu. Čeprav podrobnosti tega predloga v Moskvi ali v Washingtonu niso objavili, je angleška vlada, ki je preko indijskega visokega komisarja v Angliji v stalni zvezi z indijskim ministrskim predsednikom Pandit Nehrujem, ob tej priložnosti objavila, da smatra indijska vlada sprejem zastopnika Ljudske republike Kitajske v Varnostni svet za pogoj ukinitve konflikta v Koreji. Glavna zapreka za mirno in neposredno ukinitve korejskega spora je po mnenju Pandit Nehru-ja dejstvo, da Sovjetska zveza pri zasедanjih Varnostnega sveta tako dolgo noče sodelovati, dokler bo v Varnostnem svetu zastopnik kuomin-tanške Kitajske.

Ameriško zunanje ministrstvo je po študiju indijskega predloga izjavilo, da je pogoj za poravnavo korejskega spora ukinitve napredovanja severnokorejskih čet in njih umik za 38. vzporednik. Isto mnenje po izjavah Foreign Office zastopa tudi Anglija. Glede sprejema zastopnika Ljudske republike Kitajske v Varnostni svet pa hoče Anglija čakati, da se bo za to preureditev izrekla večina organizacije. Tudi generalni sekretar Organizacije združenih narodov Trigve Lie je izjavil, da se naj vprašanje kitajskega zastopstva v OZN reži na podlagi pravil, ne pa na podlagi drugih okolnosti kot je primer korejskega spora. Kitajsko ljudstvo ima vsekakor pravico do zastopstva v OZN. Trigve Lie je v zvezi s tem dalje izjavil, naj bo po njegovem mnenju po ukinitvi spora postavljena v Koreji vlada, ki bi jo prebivalstvo Koreje brez pritiska izvolilo v svobodnih in demokratičnih volitvah.

Zadnjo soboto pa je na indijski predlog odgovorila tudi Sovjetska zveza. Generalisim Stalin je svoj odgovor preko namestnika zunanjega ministra Andreja Gromika izročil indijskemu zastopniku v Moskvi.

Jugoslovansko gospodarstvo je prekoračilo svoje polletne načrte

Planska komisija jugoslovanske vlade je objavila poročilo o izpolnitvi polletnih načrtov jugoslovanskega gospodarstva. Iz tega poročila je razvidno, da je jugoslovansko delovno ljudstvo svoje načrte ne le izpolnilo temveč celo prekoračilo. Tako je obdelovalna industrija svoj polletni načrt izpolnila za 101,4 odstotka. Številne panoge so v razmerju s prvim polletjem lanskega leta izdelale znatno več proizvodov. Tako je na primer proizvodnja gradbenega materiala v razmerju s prvim polletjem lanskega leta narasla za 14,3 odstotka, proizvodnja usnja in čevljev za 7,3 odstotka. Prav tako se je zvišala tudi proizvodnja električne sile za 15,2 odstotka, premoga za 6,8 odstotka, nafte za

Vsebine Stalinovega odgovora doslej še niso objavili, toda Stalin je baje načelo mirne rešitve korejskega spora odobral in indijsko iniciativo za zopetno vzpostavitev miru sprejel z zadovoljstvom. Kakor poroča „New York Times“ na podlagi „zaupljive informacije“, je generalisim Stalin v svojem odgovoru indijskemu ministrskemu predsedniku Pandit Nehru-ju baje izjavil, da je mnenja, da bi se dali vsi spori v svetu rešiti s tem, ko bi Ljudska republika Kitajska dobila svojega zastopnika v Varnostnem svetu. Tudi Stalin je mnenja, da naj bi bila obnovitev Varnostnega sveta prvi korak k odstranitvi korejskega spora in vseh drugih vprašanj. S tem misli Stalin, da bi namesto kuomin-tanškega zastopnika prišel v Varnostni svet zastopnik LR Kitajske, ta ukrep pa bi napotil k povrnitvi tudi Sovjetsko zvezo.

V zadnjih dneh so se borbe na

korejski fronti osredotočile ob reki Kum, kjer se severnokorejske čete borijo za prehod reke. Po zadnjih poročilih jim je na mestu, kjer so imele oporišče na južnem bregu, uspel prodor in je začasna južnokorejska prestolnica Taejon ogrožena. Ameriške edince so se umaknile le do mesta, ki je zdaj pod artiljerijskim ognjem Severnokorejcev. Kakor poroča severnokorejski radio, prodirajo severnokorejske čete na široki fronti proti Taejonu. Ameriški glavni stan in južnokorejski generalni štab pa se pripravljajo na opustitev mesta.

Poročilih „Chicago Tribune“ je disciplina med ameriškimimi četami zelo slaba, mladi vojaki se zelo razlikujejo od tistih iz druge svetovne vojne. Ameriška obveščevalna služba pa javlja iz Washingtona, da so se v trinajstih državah javili že številni prostovoljci, ki se hočejo boriti v Koreji.

Tržaški Slovenci nenehoma protestirajo proti zatiranju slovenščine

Slovenci v Trstu in okoliških občinah z borbo za enakopravnost slovenščine z italijanščino nikakor ne bodo odnehali. Zato vsak dan pošiljajo protestna pisma in resolucije generalnemu ravnatelju VU generalu Eddelmanu in zahtevajo, da se ukine vsa zakonodaja, ki ima namen zapostavljati in zatirati slovenski jezik in tako Slovence raznaroditi.

Objavljamo po „Primorskem dnevniku“ eno izmed protestnih pism, ki so ga poslali gen. Eddelmanu iz Trebež, ki se glasi:

„Predstavniki množičnih organizacij vasi Trebče energično protestiramo v imenu naše vasi proti ukazu ZVU št. 183, s katerim zapostavljate slovenski jezik kot neena-

kopraven italijanskemu in ga smatrate kot „pomožnega“ celo v okoliških občinah, kjer je ljudstvo 100 odstotno slovensko.

Zato zahtevamo, da se prizna slovenščina kot enakopraven jezik z italijanščino v vseh uradih cone A ter v vsem javnem upravljanju.

Vemo, da nas hočete pred svetom zatajiti, saj to govore vsi zunanji napisi, opozorila, kažipotni in podobno, ker so samo v italijanščini. Tudi tu zahtevamo dvojezičnost.

Naša zahteva je tudi, da se preklicje poniževalno pismo, katero je pisal predsednik cone vsem okoliškim županom in v njem ukazal, da se slovenščina ne sme uradno uporabljati ko italijanščina.

Zahtevam gradbenih delavcev so morali ugoditi

Kakih tisoč gradbenih delavcev, zidarjev in tesarjev, se je dne 14. t. m. zbralo na zborovanju pred deželnim dvorcem v Celovcu, katerim so se pridružili tudi slikarski po-

močniki, ki že nekaj tednov stavkajo. Delavci so zahtevali, da jim morajo podjetniki izpolniti zahteve po zboljšanju življenjskih prilik. Predsednik delavske zbornice Truppe je izjavil v svojem govoru, da je delovni čas zaradi pogrešene finančne politike v gradbeni stroki skrajšan samo na pol leta, tako da znaša povprečni mesečni zaslužek kvalificiranega zidarja samo 556 šilingov, pomožnega delavca pa samo 483 šilingov. Tak zaslužek ne zadostuje za življenje. Sicer so zahteve delavcev po zvišanju plač skromne ter se nanašajo na povprečni mesečni dohodek od 556 šilingov na 660 šilingov odtodno od 453 šilingov na 579 šilingov. Poleg tega pa je upravičena tudi njihova zahteva, da se delovna doba zidarjev raztegne na deset mesecev.

Za sindikat je govoril sekretar Pawlik in zagotovil delavcem, da so se vsi sindikati izjavili z njim kot solidarni. V resoluciji so poudarili, da so gradbeni delavci solidarni z borbo slikarskih pomočnikov in da z borbo ne bodo prenehali, dokler

Nikdar ne bodo v naši zgodovini pozabljeni čuda neverjetnega junaštva, ko je naše ljudstvo pisalo črke svoje zgodovine in v krvavi borbi pokazalo svojo življenjsko moč.

Protest Slovensko-hrvatske prosvetne zveze v Trstu

Odbor Slovensko-hrvatske prosvetne zveze v Trstu je sprejel na svoji seji resolucijo, v kateri zahteva razveljavo sklepa prezidija anglo-ameriške cone Svobodnega tržaškega ozemlja o prepovedi uporabe slovenskega jezika. V resoluciji poudarjajo, da odgovorne osebnosti in organi v tej coni delajo po fašističnem vzorcu za čim hitrejšo in popolno iztrebljenje slovenskega jezika in Slovencev v coni.

V resoluciji zahtevajo tudi jamstvo popolne enakopravnosti slovenskega jezika z italijanskim. Odbor protestira v resoluciji tudi proti temu, ker uporablja anglo-ameriška uprava fašistične zakone, ki so veljavni v Italiji, čeprav je italijanska suverenost na ozemlju STO v septembru leta 1947 nehala, ko je stopila v veljavo italijanska mirovna pogodba.

Nov krik po priključitvi cone „B“ k Italiji

Rim. Italijanski šovinisti so zagнали v zadnjem času nov krik po priključitvi cone B tržaškega ozemlja k Italiji. Italijanski zunanji minister Sforza je v zunanje politični debati dejal, da se lahko zgodi, da bo postal Trst druga Koreja. Italija se bo tudi naprej borila za cono B, iz katere prihaja baje dnevno 40 tisoč klicev na pomoč. Dejansko pa vsa ta gonja nima drugega namena, kot pa pred svetovno javnostjo zakriti krivice, ki se godijo slovenski manjšini v Italiji. S starimi in obrabljenimi argumenti, ki skušajo obleči v novo oblačilo, bi radi zadovoljili svojim imperialističnim težnjam ter si prilastili ozemlje, ki se pod jugoslovansko upravo vedno bolj razvija v gospodarsko napredno in razvito pokrajino.

„Jezero“ nov jugoslovanski umetniški film

V kratkem bodo predvajali v jugoslovanskih kino-dvoranah nov jugoslovanski umetniški film „Jezero“. To je eden največjih filmov, ki so jih doslej napravili v Jugoslaviji. Film „Jezero“ so snemali v vasi Lisici v Hercegovini, kjer se na bližnji reki Rama gradi velika hidrocentrala, ki bo skupno s hidrocentralami na Neretvi predstavljala največje delo jugoslovanske petletke. V filmu sodelujejo igralci beograjske Drame, dramske skupine radia Beograd in učenci beograjske filmske šole. Glavne vloge igrajo: Milovije Živanovič, Vera Hič, Milan Puzić in Šotler.

ne bodo zahteve izpolnjene, v primeru nepovoljnega uspeha pa so sklicali stavko.

Kakor poročajo iz Dunaja, so v preteklem tednu po vsej državi izvedena zborovanja in stavkovne akcije gradbenih delavcev deloma uspele. Neizkušenim delavcem so priznali zvišanje plače za 9 in pol odstotkov, priučenim delavcem in profesoristom za 14 in pol odstotkov, polirjem pa tedenske plače za pet odstotkov. Ugotoviti pa je treba, da pri tej akciji v Celovcu KPOe-jevci, ki se sicer tako postavljajo, sploh niso prišli do veljave in jih tudi videti ni bilo.

Steinacher se vzpenja na Obir

Mogočno se dvigajo naše gore, ozirajo se na cvetoče polje, pošiljajo toke mu bistrim voda, navzdol se podvzajajo hčere gora, pozdravljajo rod, ki se dviga na dan in last imenujejo goro in plan.

Trideset let po glasovanju so v deželi Koroški spet na delu vsi, ki trepečejo za uspehe zatiranemu narodu vsiljenega plebiscita, da bi čimprej za vedno izbrisali slovensko bistvo naše starodavne zemlje in ponemčili slednjo gorsko vas. S plebiscitom 10. oktobra 1920 nikakor ni bila zaključena usoda koroških Slovencev, nasprotno z žilavo vztrajnostjo se je in se upira naše ljudstvo narodni smrti. Svojo življenjsko silo in voljo do življenja je naše ljudstvo najbolj pokazalo v času nepozabne, trde in slavne narodno-osvobodilne borbe. Nikdar ne bodo v naši zgodovini pozabljeni čuda neverjetnega junaštva, ko je naše ljudstvo, v začetku z golo pestjo in potem od številčno neprimerno močnejšega sovražnika ugrabljenim orožjem, pisalo črke svoje zgodovine in v krvavi borbi pokazalo svojo življenjsko moč.

Močno in nepremakljivo kakor skalnate naše gore, stoji naš rod že stoletja na braniku svojega narodnega življenja. Avstrijskim nacionalnim šovinistom to nikakor ne gre v račun, ter mislijo, čimprej jih iztrebimo, ker ne vemo, kaj prinese bodočnost. Germanizacija vse prepočasno gre in ni se jim posrežilo izbrisati z naše zemlje slovenskega lica. Zato niti ni čudo, da ob tridesetletnici plebiscita, v svoji nepoučljivi imperialistični ozkosrčnosti, po izgubi dveh vojn, opozarjajo vesoljni nemški svet na ta košček izmučene zemlje, na kateri hočejo v letošnjem letu proslavljati svoje germanizatorične uspehe.

Z velikimi vsotami iz javnih sredstev in drugih fondov, ki jih imenujejo plebiscitno darilo, nameravajo utrjevati nemštvo v nekdanjem plebiscitnem ozemlju, s hinavskim ugotavljanjem, da je bilo za to obmejno ozemlje dozdej še malo storjeno. Toda komu bodo koristili ti prispevki, ni težko prorokovati: edine utrjevanju nemških postojank, v ponemčevalne namene.

Nadvse značilno je, da je predobro znani SA-Standartenführer dr. Hans Steinacher dal pobudo za projekt, ki bo požrl ogromne vsote, pet milijonov šilingov in je iz tega jasno, skozi kakšne roke se bodo pretakali ti fondi, kdo jih bo deležen in kakšnim namenom bodo služili.

„Volkszeitung“ piše: velikanski projekt — obmejno ozemlje naj bo odprto tujskemu prometu. Za ta projekt in sicer vzpenjačo na Obir je dal pobudo „za glasovanje tako zaslužni“ dr. Hans Steinacher. V letu, ko se tridesetletni povrača letnica glasovanja je bil torej rojen projekt, da odpremo to goro potom vzpenjače tujskemu prometu in obenem končno odpremo široko cesto v obmejno ozemlje. Plebiscitno darilo in ERP-sredstva naj bodo služila namenu, da ustvarimo v plebiscitnem letu delo, ki bo imelo stalno vrednost enako za Podjuno in Rož ter bo mogočen gospodarski podvig nekdanjega plebiscitnega ozemlja. V komiteju proponentov so poleg Steinacherja dr. Mayerhofer, nekateri župani, gozdne uprave Thurna in Rosenberg — Soneggia ter celulozna tovarna na Rebrci. V ta komitej bodo še pri-

tegnili deželnega glavarja Wedeniga, dr. Karischa, Sagaischka, Gruberja, Rapatza, Truppeja, Piescha in še druge.

Vsi vemo iz naše narodne zgodovine, da je bil tujski promet, oziroma točke za ugoden tujski promet, močno sredstvo potujčevanja našega ljudstva in vnašanja tujega značaja ter premoči tujega kapitala. Na naši jezikovni meji, ob sinjih naših jezerih, si je izbral finančno močnejši tujec, podprt iz ponemčevalnih fondov, ugodno točko, postavil tam vilo, penzijo in hotel. Naselil se je eden za drugim in izpodrinil gospodarsko šibkejšega in socialno zapostavljenega našega človeka, se razširil in gospodarsko vladal nad okolico, delal dobičke in vnašal tujo miselnost v slovenske vasi. Brez dvoma je ponemčevanje v tujsko prometnih krajih, na letoviščih, žal, uspelo. Tudi pri tej vzpenjači bodo ravnatelji in uradniki tujci, osobe in obiskovalci planskega hotela, ki naj bi ga posta-

vil Alpenverein, seveda tudi tujci z izrecno nalogo, da bodo ponemčevali naše ljudi in utrjevali nemštvo. Nad požigom postojank na Obirju se tudi huduje „Volkszeitung“ ko vendar vsakdo ve, da so med vojno služile kot zavetišče majstrom v požiganju — nemškimi fašistom.

Ti nameni vodijo gospodo, s prislulim dr. Steinacherjem na čelu, okoli načrta za vzpenjačo na naš slovenski Obir na izrazito slovenski zemlji, da bi tudi na ta način izmalžili resnično in pristno bistvo našega ozemlja.

Nikakor nismo proti napredku in gospodarskemu dvigu naše zemlje, ko bi to služilo našemu delovnemu ljudstvu. Toda izkušnja nam pove, da na Koroškem vsi gospodarski ukrepi in načrti, posebno taki, ki prihajajo iz kroga okoli Steinacherja, Maier-Kaibitscha in njima podobnih, služijo vedno le še močnejšemu zatiranju in gospodarskemu zapostavljanju našega človeka.

VOJNA JE DRAGA REČ

Znan je Napoleonov izrek, da so za vojno nujne tri stvari in to so: denar in spet denar in še enkrat denar. Že takrat v Napoleonovi dobi in prej in pozneje so vojne požrle ogromno denarja in silno obremenjevale države, z drugimi besedami davkoplačevalce. Za vojno je potrebno toliko denarja, da si te krvave zabave brez težkih gospodarskih posledic ne more dovoljevati nobena država, tudi najbogalejša država ne.

Francoski časopis „Esprit“ je izračunal, da so vojne danes znatno dražje, kot so bile nekdanj. Tudi pariški „Figaro“ je izračunal vojne stroške, ki bi znašali samo za oklopne polke v armadi dvanajstih divizij 225 milijard frankov. Celotni francoski vojaški proračun za leto 1950/51 znaša 419 milijard frankov.

Moderno orožje je postalo torej zelo drago. Ameriški obrambni minister Johnson je izjavil, da bi tekmovalje v oboroževanju moralo upropastiti tudi deželo kot je Amerika. Pred desetimi, petnajstimi leti je bilo še cenejše. Takrat je stal 7,5 cm protiletalski top 5200 dolarjev, dočim pride novi 7,5 cm

protiletalski top danes na 28.000 dolarjev. Leta 1939 je stal ameriški MIO-tank 33.000 dolarjev, danes morajo za Sherman-tank izdati 60.000 dolarjev, za Patterson-tank celo 128.000 dolarjev. Dočim so mogli letečo trdnjavo B 17 dobiti še za 730.000 dolarjev, znašajo danes stroški za eno B 29 že 1.930.000 dolarjev in za B 36 celo 4 milijone dolarjev.

Večina držav si tako dragih naprav za pobijanje ljudi in rušenje naselij sploh ne more privoščiti. Večina evropskih držav sploh ni v stanju, da bi si nabavila nove modele različnih smrtonosnih strojev.

Mislili bi, da je vojna kot tako ogromna in nekoristna potratnost nekaj odvisnega in bi bilo bolje, da bi vojne nikdar ne začenjali. Narodi in države bi se mogli na drug način, brez vojne, zediniti in sicer cenejše in bi pri tem ohranili mnogo človeških življenj ter bi izostale grozote in trpljenje, ki so v vsaki vojni neizogibne. Toda še vedno se najdejo ljudje, ki vedno znova spet hujskajo in pripravljajo na novo vojno, čeprav se rane iz zadnje še niso zacelile.

Kratke vesti iz

JUGOSLAVIJE

Pri letošnji žetvi bodo že v pomoč domači snopovezniki

Jugoslovanska industrija kmetijskih strojev je v vedno večjem razmahu in dosega vedno lepše uspehe. Tako sporočajo iz velikega kombinata kmetijskih strojev „Pobeda“ v Petrovaradinu in Novem Sadu, da so že izdelali prve serije snopoveznikov tipa „Partizanka 512“. Kljub temu da so Madžari po resoluciji Informbiroja odpovedali nabavo potrebne opreme za ta kombinat, ga opremljajo z lastnimi sredstvi in bo že letos izdeloval skupaj s starimi tovarnami vse tisto, kar bi z madžarskimi napravami šele leta 1951: snopoveznike, selektorje, trierje, kosilnice, traktorske pluge, kultivatorje in drugo.

V Jugoslaviji bodo že letos jeseni orali z domačimi traktorji

Že čez nekaj mesecev bo gotova prva serija domačih traktorjev, ki jih bo tovarna v Rakovici do konca leta 1951 izdelala 1500. Delavci pripravljajo vse potrebno za izdelovanje posameznih traktorskih delov, da bi se v drugi polovici leta lahko posvetili predvsem izdelovanju traktorjev. Kljub temu, da jih

čaka težko delo, rakovški delavci, inženirji in tehniki zagotovo obljublajo, da bodo že letošnjo jesen na zadružnih njivah in državnih posestvih pričeli orati prvi domači traktorji, izdelani po prototipih „Zadruga“, „Udarnik“ in „Rakovica“, ki so bili že lani razstavljeni na zagrebškem velesejmu in so uspešno prestali vse preizkušnje.

Vrhniški usnjarji izdelujejo nove vrste usnja

Usnjarna na Vrhniki pri Ljubljani je zaradi kvalitetnega galanterijskega usnja, izdelanega iz svinjskih kož, znana po vsem svetu. Usnje vrhniške usnjarne radi kupujejo v Ameriki, Belgiji, Švici, Švedski, Italiji ter v nešteti drugih državah. Za vsako ustrojeno svinjsko kožo dobi Jugoslavija na svetovnem trgu več kot 500 deviznih dinarjev. Vrhniki usnjarji so priznani strokovnjaki, ki neprestano poskušajo, kako bi svoje izdelke še izboljšali. Lani sta mojstra Špendau in Novak iznašla nov način obdelave svinjskih kož v najfinejši „safian“-usnje. To je prvi poizkus te vrste na svetu, kajti doslej so povsod izdelovali safian-usnje le iz kozjih kož.

Mojster Špendau, ki je letos

Svoboda, ki jo oni mislijo

Kakor čitamo v „Njihovem tedniku“ ali angleški „Kroniki“ so se v nedeljo, dne 2. t. m., zbrali v Re-pentabru, 15 km od Trsta, pod varstvom zastopnika vojaške uprave Svobodnega tržaškega ozemlja, majorja g. Kelleta, „svobodni“ Slovenci iz Koroške, Gorice in STO-ja, da vsemu svetu manifestirajo, da niso to, kar jim stalno očitajo — (namreč, da mogoče mislijo, da so nesvobodni! op. ur.). Kot zastopnik „svobodnih“ koroških Slovencev je spregovoril prof. dr. Valentin Inzko in pokazal naše delo na Koroškem. (Upamo, da je v tem poročilu tudi povedal, da kot svoboden koroški Slovenec poučuje slovenske dijake v celovški gimnaziji slovenščino v nemškem jeziku! op. ur.) Lepoto slovenske pesmi so pokazali šentlenartski pevci v „svečani obleki vsakega domovini zvestega Korošca“, v tako imenovanem „Kärntnernergwand“, tvorbi „Kärntner Landsmannschaft“. Po sliki je videti, da sta delegacijo „svobodnih“ koroških Slovencev vodila prof. dr. V. Inzko in g. Janko Tischler.

„Dobromisleči“ koroški Slovenec.

29. maja slavil 45. letnico svojega dela, je ta jubilej proslavil s posebnim delovnim uspehom: posrečil se mu je poizkus s posebnim načinom obdelave izdelati iz svinjskih kož prvovrstni semiš (velur) usnje za čevlje, ki ga danes izdeluje usnjarna v različnih barvah. Ob enem mu je tudi uspel poizkus izdelave tempiranega usnja, ki so ga doslej povsod izdelovali izključno iz telečjih kož. S serijsko proizvodnjo tempiranega usnja z odtisom kače ali kuščarja bodo začeli takoj, ko dobi tovarna potrebne plošče za hidravlično stiskalnico. Vrhniki usnjarji so uvedli tudi novost, da barvajo svinjsko usnje v različnih barvah in niansah. Na letošnjem velesejmu v Milanu so bili usnjeni izdelki tovarne „Toko“ iz Domžal prvič razstavljeni v 17 različnih barvah ter so vzbujali pravo senzacijo.

Nad 200 vagonov rib so nalovili v osmih dneh

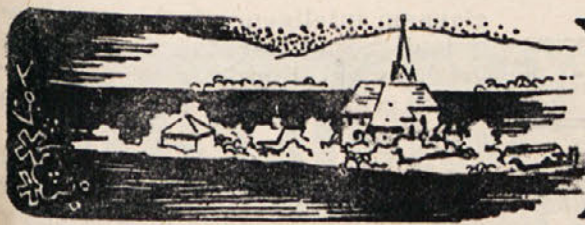
Letošnji ribolov na morju je zelo dober. Že v prvih osmih dneh poletne sezone, ko ni lune, so nalovili na vsem Jadranu nad 200 vagonov rib; skuše, sardele, lokarde itd. Doslej so že precej rib odposlali v večja mesta in induskrijske kraje. Zagreb je v nekaj dneh prejel 5 vagonov, Beograd 2 vagona, Ljubljana in Sarajevo pa tudi večje količine rib. Prav tako so ribiči dobro založili tovarne konzerve.

Iz Horgoša v Severni Bački izvažajo najboljšo papriko na svetu

V severni Bački se je razvilo pri delovanje sladke industrijske paprike. Od tam zdaj že po vsem svetu razpošiljajo horgoško papriko, ki nima konkurence na svetovnem trgu. Letos gradijo v Bački številne sošilnice paprike, ki bodo pripravljale najboljšo papriko za izvoz. Računajo, da bodo mogli izvažati dvakrat več paprike kot doslej.

V Titovem Velesu že obratuje del modernega kombinata za svilo

S tem je delovno ljudstvo Makedonije doseglo novo veliko zmago. Novi kombinat za proizvodnjo svile se bo razprostiral, ko bo dograjen v celoti, na površini 10.000 kvad. m. Konec prve petletke bodo v njem izdelovali tudi svilene tkanine. Za to novo veliko tovarno se sedaj usposablja žene v manjši tovarni svile v Djevdjeliji.

Po naši zemlji

SPZ naznanja

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobrli vasi vabi na kulturno prireditev, ki bo v nedeljo, dne 23. julija 1950, ob 13. uri, v Narodnem domu.

Na dnevnem redu: igra „Domen“
Vsi prijatelji slovenske prosvete pridite!

Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške

opozarja vse partizanske invalide, vdove, politične pripornike in KZ-larje ter vse izseljence, ki so v posesti uradnega potrdila po § 4 (Amtsbescheinigung) ali izkaznice žrtvam (Opferausweis) in plačujejo mezdni davek (Lohnsteuer) ali dohodninski davek (Einkommensteuer), da imajo kot žrtve fašizma pri obeh vrstah davka precejšen popust. Vsi zgoraj omenjeni naj se s karto za mezdni davek (Lohnsteuerkarte), uradnim potrdilom oz. izkaznico žrtv in odlokom o invalidski stopnji (Versehrtenstufe) čim prej zglasijo na sekretariatu ZbPSK v Celovcu, Salmstrasse 6.

Istočasno pozivamo vse žrtve fašizma, katerim je bilo odklonjeno uradno potrdilo (Amtsbescheinigung) ali renta, da odklonilni odlok (Bescheid) takoj pošljejo na naš sekretariat.

bodo razumeli tudi težnje ljudstva naših slovenskih vasi.

Šmarjeta v Rožu. V četrtek popoldne je bila v Šmarjeti v Rožu močna toča, ki je povzročila v vasi Trebljenje občutno škodo na polju in vrtovih.

Celovec. Pretekli četrtek v popoldanskih urah se je zgostilo v Celovcu več neviht, ki so se izlile v močno ploho. V nekaterih predelih mesta je padala vmes tudi močna toča, ki je razbila nekaj šip in tu pa tam naredila na vrtih in kulturah znat-

no škodo. Posebno hudo je divjalo neurje v severnem in vzhodnem delu mesta, dočim v južnem delu mesta lepo vreme skoraj ni bilo prekinjeno.

Mostič. V gospodarskem posloju posestnika Ozwalda Ramuseha v št. Urhu je v noči 14. julija nastal iz dozdaj še neznanega vzroka požar, ki je poslojpe uničil do temeljnih zidov in okoli 2.000 kg detelje in sena ter nekaj gospodarskega orodja. Škodo cenijo na 40.000 šilingov, zavarovalnina pa znaša le 4500 šilingov.

V Kotljah bo 23. julija I. tabor kor. borcev

„Ljudska pravica“ poroča, da poživljajo koroški borci iz leta 1918 do 1920 in 1941 — 1945, ki živijo v Jugoslaviji, v zadnjem času svojo dejavnost. Pri tem jih vodi težnja, da bi čim tesneje organizacijsko in medsebojno povezali tiste, ki so se v obeh svetovnih vojnah borili za ta del slovenske zemlje. V skupnem načrtnem delu pa hočejo s predavanji, izdajanjem partizanskih spominov koroških borcev, z izleti na kraje borb itd. zadovoljiti težnjo jugoslovanskega ljudstva, ki se zaveda neločljive vezi in želi čim tesnejšega stika s koroškimi Slovenci in spoznavanja njihovega življenja in borbe.

„Ljudska pravica“ piše: „Meja na Karavankah sicer loči naš narod v dva dela, vendar so koroški Slovenci bili in ostanejo živ del slovenskega naroda. Prav zaradi tega pa tudi težnja našega ljudstva po spoznavanju današnjega političnega udejstvovanja, kulturnega ustvarjanja in gospodarskega razvoja, skratka, želja po skrbnem spremljanju vsega življenja koroških Slovencev in težkoč, ki jih premagujejo, ni samo razumljiva, marveč postavlja tudi nalogo, da se v tej smeri stori več, kakor se je storilo doslej. Te naloge so se koroški Slovenci tudi resno lotili in prvi krepkejši korak v tej smeri bo vsaka-

kor I. koroški partizanski tabor, 23. t. m. v Kotljah pri Guštanju. Na tem partizanskem taboru se ne bodo sodelovali samo koroški borci obeh svetovnih vojn, marveč tudi številni prijatelji slovenske Koroške. Tako bo I. koroški partizanski tabor z ene strani služil poglobljanju vezi med koroškimi borci, z druge strani doprinesel k spoznavanju zgodovine koroških Slovencev, s svojim kulturno-umetniškim programom pa našim ljudem posredoval tudi del koroške slovenske kulture.“

Razpis

Slovenske prosvetne zveze

Celovec, Gasometerg. 10

Mladinci in mladinke, ki želijo obiskati srednje šole ali univerzo v Sloveniji, naj to javijo najkasneje do 30. julija t. l. na naslov: Slovenska prosvetna zveza, Celovec, Gasometergasse 10. Za prijavo je treba oddati lastnoročno napisano prošnjo z življenjepisom in opisom premoženjskega stanja staršev. Priloženo naj bo tudi zadnje šolsko spričevalo in, v kolikor jih že imajo, tudi potni list. Kdor pa tega še nima, naj takoj zaprosi zanj na pristojnem okrajnem glavarstvu.

Večina je rešetala dalje.

Pipan je predlagal:

„Spraviti moramo na noge predvsem delavstvo. Pri nas bo šlo samo od sebe, na Prevaljah in na Lešah bo malo trše... Čop se je že popolnoma izneveril — pa bo že kako, ljudstvo je za Avstrijo. Na mežisko in na črnško organizacijo je treba pritisniti, da pošljeta čim več ljudstva!“

„Toda Pipan, ali si pozabil, da so Črnjani in Mežičani čisto pod vplivom Kranjcev?“ je oporekal Gradišnik z zlobnim glasom.

„Da, oficijelno! Toda mnogo jih je med njimi, ki so z nami — za Avstrijo!“

„Razen delavstva moramo skušati spraviti na noge čim več kmečkega ljudstva!“ je nadaljeval tajnik Abšnar, ne oziraje se na zlobne pripombe male skupine nezadovoljnih. Abšnar je kot čevljar imel veliko zvez s kmeti. „Na primer Zelovčani... Strojanci... Jazbinoci... Zelovčane in Strojance bom

jaz spravil na noge, a Jazbino... to bi mogel vzeti v roke ti, Rozej...?“

Svobodoljubna planinska Strojna je bila znana poleg Jazbine kot najbolj razborit in radikalen kraj v dolini.

Vsi so pogledali pudlarja Rozeja, ki je s trudnim, izmučenim obrazom sedel za mizo in doslej še ni bil spregovoril. Bil je ves dan na gihtu in se je zverinsko mučil s žarži iz neke nove rude, ki je prvokrat prišla v delo. Zdaj se je počasi spravil pokonci.

„Da — Jazbina! To bi se moglo... Toda — počakajte, da pomislim... Kako pa to, da imamo tukaj dve različni direktivi...? Saj smo vendar ena internacionala...?“

„Ha, ha, ha...!“ se jih je nekaj škodoželjno zarežalo.

Pipan se je razhudil. „Zdaj pa še ti začni, Rozej! Internacionala sem, internacionala tja — mi vemo, kaj moramo storiti! Ali si že pozabil, da so ti Jugoslovanci na Grobarjevem vrhu zaklali sina

— Kranjci so v službi Srbov in na njihova navodila se mi pokidamo! Ali si že pozabil, kako je zadnjič govoril tisti govornik iz Ljubljane? — Torej ti vzameš Jazbino! Naj pride vse, kar leze in gre! Napraviti moramo vtis...“

Rozej ni več ugovarjal, temveč se je vse utrujen zopet spustil na stol.

Pipan in Abšnar sta nato skoraj izključno sama govorila. Agitacija od hiše do hiše, od praga do praga, vse mora na cesto, možje, žene, otroci... z rdečimi in koroškimi zastavicami...

Ko sta končala in so bili njuni predlogi molče odobreni, je zaupnik Gradišnik rekel:

„Meni se zdi, da bi vidva agitala za Avstrijo tudi tedaj, če bi na Dunaju še cesar sedel na tronu...?“

Agitatorja sta ga grdo pogledala, a zaupnik Marker mu je zabrusil:

„Škoda, da smo te sploh poklicali na sestanek!“

Pudlar Rozej se je hotel čim prej iznebiti poverjene mu dolžnosti in je že prihodnjo nedeljo vzel v roke težko, okovano palico ter se napotil v Jazbino na agitacijo.

Resnici na ljubo povedano, ni čutil nobenega pravega navdušenja in bi čisto gotovo ne žel, če bi ga ne bili spravili na noge otroci, predvsem Hčerka Hanika in sin Maks. V njegovi glavi se je mežalo toliko vtisov, čustev in nasprotij, da prav za prav sam ni vedel, kaj je prav in kaj ni! Poleg vsega tega je tlačila še grozna smrt njegovega sina Klemenca... Sam pri sebi bi bil zelo

rad zvalil krivdo te smrti na Jugoslovane, da bi vsaj laže preložil notranje občutke na eno samo stran; toda to se mu ni posrežilo kljub temu, da se je že mesece trudil. Vedno znova se ga je pri tem polaščal nek dvom, ki mu je sproti podkopaval ravnotežje.

Z nečim si je bil pudlar Rozej na čistem, a to je bilo, da se je zavedal svojega delavskega stanu, da se je zavedal, da je izkoriščan, da drugi iz njegovega znoja kujejo sebi zlatnike, si zidajo graščine, si postiljajo udobno življenje. Kadar pa je to svojo zavest poskušal spraviti v sklad s tem, kar se je godilo okrog njega zdaj, z vso to agitacijo, z vsem tem političnim napenjanjem, za katerim se je njegova organizacija gnala, pa spet ni šlo — novi dvomi so se sproti porajali...

Neodločno in skoraj z bojznijo si je priznaval, da stvari ne gredo, kakor bi morale... Pred tem ga ni obvarovalo niti veliko zaupanje in veliko spoštovanje do sodrugov kakor sta bila Pipan in Abšnar, ki ju je poznal, odkar je delal na fužinah. Skupaj so ustanavljali delavske organizacije in sta se dolga leta pred njegovimi očmi neustraženo borila za delavske pravice. To zaupanje mu je bilo v oporo, ko se je odpravil v Jazbino. Njegova okolica je trdno verovala, da bo pod republiko za delavce bolje kakor v Jugoslaviji, in tudi on je mislil tako. Na druge stvari ni mislil in je bil sam daleč od tega, da bi ga vodila kakšna nacionalna čustva — ker se je

